

Výslovnost, přízvuk

Čtěte:

aequus, adiutorium, aedificatio, amicus, missa, misi, appensio, aqua, articulus, consensus, assigno, avaritia, caelum, capella, caput, causa, census, circa, civis, clarus, clericus, concilium, coniunx, sequor, consilium, oratio, scientia, contingo, datio, decima, denuntio, divitiae, deesse, exactio, muliebris, exspecto, ieiunium, neque, aedificium, occurro, obtineo, praesentia, successor, pretium, quaero, quia, ratio, resignatio, hostium, suadeo, requies, proelium, scriptura, taceo, utilitas, vicinus, vinculum, cognosco, patientia, universus, visitatio, exsequor, ius, caedes, clamor, carcer, quinque, quoque, caecus, sanguis, miser, praesidium, maiores, nitidus.

1.

Substantiva a adjektiva I. a II. deklinace, přivlastňovací zájmena.

domino episcopo, virorum et feminarum, amicos et inimicos, villae et oppida, summa pecuniarum, cum curia et agris, verba testamenti, amicum verum, formas varias, testamentum scriptum, viri multi, litteras nostras, plebano suo, multa castra, in ecclesis vestris, ad castrum meum, dictam summam, cum vicinis postis, in villam vicinam, cum femina pulchra, ex bonis, liberis, cum agris cultis et incultis, multae pecuniae, per agrum meum, in libris bonis, in ecclesiam suam, pecunias debitas, rusticos bonos, bonorum variorum, populum liberum, viros claros, anno dicto, librorum multorum, annis variis, castra et curias, oppido et ecclesiae, annos multos.

amicus, i m.
annus, i m.
bonus, a, um
bona, orum n.
castra, orum n.
castrum, i n.
clarus, a, um
cultus, a um
cum (+ 6.p.)
curia, ae f.
dictus, a, um
ecclesia, ag. f.
episcopus, i m.
ex (+ 6.p.)
forma, ae f.
in (+ 4.p.)
(+ 6.p.)
incultus, a um

přítel
rok
dobry
jmění, majetek, statky
vojenský tábor, ležení
hrad
jasný, slavný
obdělány
s.se; také spojka: když
dvůr, dvorec
řečený, tento
církev, kostel
biskup
z, podle
podoba, tvar
d, na, k proti
v, při, na
neobdělány

inimicus, i m.
liber, era, erum
liber, bri m.
littera, ae f.
litterae, arum f.
multus, a, um
oppidum, i n.
pecunia, ae f.
pecunia debita
per (+ 4.p.)
plebanus, i m.
populus, i m.
providus, a, um
rusticus, i m.
scriptus, a, um
summa, ae f.
testamentum, i n.
varius, a, um
verus, a, um
vicinus, a, um (i subst.)
villa, ae f.
vir, viri m.

nepřítel
svobodný, volný
kniha
přísměno
list, listina; literatura
mnohý
město
peníze
dlužné peníze, dluh
skrže, přes
farář, plebán
lid
opatrný, prozíravý
rolník, sedlák
napsaný, písemný
množství, počet, částka
závěť
různý, rozmanitý
pravý, opravdový
sousední; soused
statek, vesnice
muž

Cvičení:

- a) vester plebanus bonus, villa vicina, testamentum meum
b) U spojení použitých v lekci utvořte týž pád v opačném čísle a nominativ singularu.

c) Srovnejte:
viri providi verba - viri providi, villae vicinae - rustici villae vicinae,
episcopum suum - oppidum nostrum, ecclesia vestra - castra multa

d) Přeložte s pomocí slovníku:
in absentia, mea culpa, per aspera ad astra, periculum in mora, perpetuum
silentium, pro bono publico, pro forma, regina caeli, sine cura animarum,
sine ira et studio, via facti, in memoriam, in natura, Carolus beatae
memoriae, lingua poetarum, anno Domini, curriculum vitae, ex libris.

2.

Indikativ prezenta, imperfekta a futura I. sloves 1. a 2. konjugace - aktivní tvary.

1. Cum tacent, clamant. 2. Littera scripta manet. 3. Incendium silvam delēbat. 4. Testamentum scriptum valēbit. 5. Litterae varias formas habent. 6. Privilegia vestra confirmāmus et approbāmus. 7. Curiam araturae in villa vicina

possidebitis et tenebitis. 8. Litteras suas revocat et annullat. 9. Wenceslaus, vir providus, bona sua videlicet villam suam R. cum agris cultis et incultis amicis delegat. 10. Episcopus Diethmarus ecclesias consecrabat et populum baptizabat. 11. Rustici plebano suo decimas dare debebunt. 12. Ecclesiae in villa S. IV laneos in villa W. sitos libere donamus. 13. Multas villas locabant, novos laneos in silvis comparabant. 14. Singulis secundis feris missam pro defunctis cantabant. 15. Rustici in nostra villa incendium timent.

approbo, are
annullo, are

aratura, ae f.
curia araturae
baptizo, are
canto, are (missam)
claro, are

comparo, are
confirmo, are
consecro, are
debeo, ere
decima, ae f.
defunctus, a, um
delego, are
deleo, ere
do, are

feria, ae f.

feria secunda

habeo, ere

incendium, ii n.

laneus, i m.

loco, are

maneo, ere

missa, ae f.

novus, a, um

possideo, ere

privilegium, ii n.

revoco, are

silva, ae f.

singuli, ae, a

situs, a, um

taceo, ere

teneo, ere

terra, ae f.

timeo, ere (+ 4 p.)

valeo, ere

videlicet

video, ere

schvalovat, potvrdit
rušit, prohlašovat za

neplatné

popluží

poplužní dvorec

křtít

zpívat; sloužit zpívanou mši

křčet

získat, připravovat

potvrdit

zasvětit, vysvětit

muset, mít povinnost; dlužit

desátek

zesnulý

odkázat, určit

ničit

dát

všední den

pondělí

mít

požár

lán

umístit, založit, pronajmout

zůstat, tvat

mše

nový

mít, vlastnit

výsada, privilegium

odvolávat, volat zpět

les

jednotliví, po jednom

ležící, položený

mičet

držet, mít v držení

země

bát se (koho, čeho)

být zdrav; mít platnost

totiž, rozumí se

vidět

Cvičení:

a) Skloňte: populus liber, forma varia, oppidum novum

b) - určete tvary sloves i substantiv

- utvořte další časy ve stejné osobě a čísle

- převedte spojení v singuláru do plurálu a naopak

curiam possident, villam delebit, litteras valent, privilegium confirmabis, terram tenebat, bona delegatis, ecclesiam consecrat, vide litteras, decimas dabant, habemus et tenemus, litteras annullo, debes approbare, cantabat missam, timebatis inimicos, villam locabimus, videbant claros viros, in terra vestra manebitis.

c) Doplňte chybějící koncovky, využijte různých možností:

Pleban- miss- cap- . Privilegi- vestr- confirma- deb- (my). Cur- aratur- et silv- vicin- posside- (oni). Testament- su- annulla- (on). Vir- provid- tace- . Rustic- domin- time- . Episcop- popul- baptiza- .

d) Přeložte s pomocí slovníku:

Habent sua fata libelli. Medicus curat, natura sanat. Multa nocent. Oculos habent et non vident. Ora et labora. Qui invident, egent. Surdo narras fabulam. Multos timere debet, quem multi timent.

3.

Indikativ prézenta, imperfekta, futura I. sloves 3. a 4. konjugace - aktivní tvary.

1. Verba movent, exempla trahunt. 2. Inimici saepe verum dicunt. 3. Vir providus testamentum facit. 4. Veros amicos raro invenimus. 5. Bohemi in pugna multos et claros viros capiebant, multos interficiebant. 6. Dictam summam pecuniae debitor domino Rudolpho solvere promittimus. 7. Mandatis vestris semper oboedire cupimus. 8. Hermannus villam R. cum agris et curiis et dimidium castri W. tribuimus. 9. Incolae oppidi episcopo obviare veniebant. 10. Gallus decimas ecclesiae sicut alii vicini solvet. 11. Bohemi Adalbertum in episcopum eligebant. 12. Vicinus agrum per agrum nostrum ducit. 13. Domino nostro impetuum serviemus sicut ceteri vasalli suis dominis faciunt. 14. Tace et audi. 15. Solvite in aqua.

/alius, a, ud

aqua ae f.

capio, ere

ceteri, ae, a

cupio, ere

dico, ere

jiny

voda

chytat, chopit se

ostatni

touzím, přejí si

mluvit, říkat

dimidium, ii n.
 ducō, ere
 eligo, ere
 exemplum, i n.
 faciō, ere
 fugiō, ere
 perpetuum (in perpetuum)
 incola, ae m.
 interficiō, ere
 invenio, ire
 mandatum, i n.
 oboediō, ire (+ 3.p.)
 obviam
 promitto, ere
 pugna, ae f.
 qugerō, ere (ex + 6.p.)
 /qui
 raro
 saepe
 scribo, ere
 semper
 servio, ire
 sicut
 solvo, ere
 traho, ere
 tribuo, ere
 vasallus, i m.
 venio, ire
 verum, i n.

Cvičení

- a) určete tvary sloves i substantiv
 - utvořte zbývající časy ve stejné osobě a čísle
 - převedte spojení v singuláru do plurálu a naopak
 verum dicīt, testamentum facimus, multos interficiunt, exempla invenimus, villam tribuit, promittunt dare, decimas solvunt, Bohemos capiunt, libros legebant, anni fugiunt, scribe ad amicos, multi multa sciunt.
- b) Doplňte náležité koncovky, využijte různých možností:
 Dict- silv- cum agr- vicin- vestr- ecclesie- tribu- (oni). Puer- in libr-
 su- de vir- et femin- clar- leg- . Popul- liber mandat- vestr- non
 oboedi- . Vir- , femin- , puer- interfici- , vill- et oppid- dele- (oni).

- c) Přeložte s pomocí slovníku:
 Convincam, si negas. Cras credemus. Quaerite et invenietis. Charta non erubescit. Contumeliam si dices, audies. Divide et impera. Hora ruit. In hoc signo vinces. Qui scribit, bis legit.

4.

Indikativ prézentá, imperfekta, futura I, sloves 1.-4. konj.-pasivní tvary, deponentní slovesa, sloveso esse,
Sklonování osobních zájmen.

1. Multis de causis a me diligens et semper diligens. 2. Wenceslaus debitas pecunias solvere tenebitur. 3. A Thaboritis multa castra expugnabantur et oppida incendiis debebantur. 4. Bene sentire non impeditis. 5. Dominus dominorum tuorum efficietis. 6. Iuva me si potes. 7. Episcopus Henricus etiam Sclavo dicitur. 8. Proavus Bohemus sociis promittebat: Hic vobis nihil deerit, quia nullus vobis oberit. 9. Franci armis suis utebantur, Romana arma non patebantur. 10. Nec possum tecum vivere nec sine te. 11. Honestum est pro patria mori. 12. In bello populi mala patientur, multi morientur. 13. Multos amicos hortaberis tuo exemplo. 14. Ex avaritia mala nascuntur. 15. Usque ad unum annum poteris ab ecclesia tua abesse. 16. Libussa dicit: Si vobis placet, sequimini equum meum et ducite mihi maritum. 17. Multa posse non semper prodest.

absūm, abesse, aŕui
 aliter
 arma, ōrum n.
 avaritia, ae f.
 bellum, i n.
 causa, ae f.
 dŕsum, deesse, defui
 diligo, ere, feci, lectum
 efficio, ere, feci, factum
 eguus, i m.
 /hic
 honestus, a, um
 /hortor, aŕi, taŕtus, sum
 impediō, ire, ivi, itum (+ 4.p.)
 iubeo, ere, iussi, iussum
 (+ 4.p.)
 iustus, a, um
 iuvo, are, iuvi, iutum (+ 4.p.)
 loquor, loqui, locutus sum
 malum, i n.
 maritus, i m.
 morior, mori, mortuus sum

být nepřítomen, vzdálen
 jinak
 zbraně
 lakota
 válka, boj
 příčina, záležitost, pře, spor
 chybět, nedostávat se
 mít rád
 způsobit; v pas. stát se
 kůň
 zde
 čestný
 povzbuzovat
 bránit, překážet (komu, čemu)
 rozkazovat, přikazovat (komu)

spravedlivý
 pomáhat, podporovat
 mluvit
 zlo, špatnost
 manžel
 zemřít